

فصل چهارم: تولید، توزیع، مصرف

درس هفتم: تولید و توزیع

تولید محصول به منظور رفع نیازها و خواسته‌های^۱ انسان صورت می‌گیرد.

محصول تولیدی میتواند ۱- کالا^۲ یا ۲- خدمات (مانند خدمات پزشکی، آموزش، بیمه، حمل و نقل و ...) باشد.

برای تولید یک کالا به چندین عامل متفاوت نیاز است که می‌توان آن‌ها را به سه دسته تقسیم کرد:

- ۱- منابع طبیعی: آن چه در طبیعت وجود دارد مانند جنگل، نفت، آب، خاک، جانوران و ...
  - ۲- سرمایه: انسان برای استفاده از منابع طبیعی به تجهیزات نیاز دارد. به این تجهیزات سرمایه گفته می‌شود.
← نکته: باید توجه داشته باشیم که طبق تعریف کتاب، سرمایه لزوماً «پول» نیست و برای مثال زمین یا ماشین‌آلات مورد نیاز برای تولید کالا نیز، سرمایه محسوب می‌شوند.
  - ۳- نیروی انسانی: برای تولید هر محصول نیاز به افرادی است که دانش و مهارت کافی را داشته باشند. به این افراد نیروی انسانی می‌گویند.
- هیچ کس توانایی رفع تمام نیازهای خود را ندارد. ← به این دلیل در جوامع تقسیم کار صورت گرفت و نتیجه‌ی آن ← شغل‌های گوناگون شکل گرفت.

شغل‌ها و فعالیت‌های اقتصادی را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد: کشاورزی، صنعت و خدمات.

توزیع در کلمه به معنای پخش کردن است. توزیع فرایندی است که میان تولیدکننده و مصرف‌کننده ارتباط برقرار می‌کند. تولیدکنندگان برای فروش محصولات خود سعی می‌کنند بازارهای مصرفی را بیابند یعنی بفهمند در کجا محصولشان مصرف بیشتری دارد. اغلب واحدهای تولیدی از افراد یا مؤسساتی جهت توزیع محصولات خود پیدا می‌کنند.

از زمان ساخت اولین شهرهای ایران، بازار یکی از ارکان مهم شهر در ایران بوده است. در گذشته بازارها را در مکان‌های پرجنب‌وجوش و در کنار دروازه‌ی شهرها بنا می‌کردند. بازارها علاوه بر آن که مکان داد و ستد بودند در امور اجتماعی از قبیل جشن‌ها، سوگواری‌ها و یا اعتراضات نقش مهمی داشتند. در اعتراضات مردم در بازار جمع می‌شدند یا بازاریان مغازه‌های خود را تعطیل می‌کردند.

فروشنده‌ای که می‌خواهد مال حلال داشته باشد باید از کم‌فروشی و گران‌فروشی پرهیز کند.

---

^۱ نیاز چیزی است که بدون آن زندگی ناممکن یا سخت است مانند پوشاک ولی خواسته چیزی است که دوست داریم داشته باشیم.
^۲ هر محصولی که نیاز یا خواسته‌ای از انسان را بر طرف میکند و برای فروش تولید شده باشد.

«وای بر کم‌فروشان، آنها که وقتی چیزی را با پیمانۀ یا وزن از مردم میگیرند؛ کاملاً حق خود را میگیرند؛ ولی وقتی چیزی را تحویل مردم میدهند در پیمانۀ و وزن کمتر میدهند. آیا آنها عقیده ندارند که بعد از مرگ زنده خواهند شد و به روز بزرگ رستاخیز ایمان ندارند...»

سوره مطففین آیه ۱

درس هشتم: مصرف

شما زمانی که محصولی را مصرف می‌کنید، مصرف‌کننده هستید.

الف) حقوق مصرف‌کننده

مصرف‌کنندگان حقوقی دارند. برای مثال خریدن کالای سالم و بدون نقص حق مشتری است از جمله کارهایی که برای رعایت و احترام به حقوق مصرف‌کننده انجام میشود میتوان به ۱- تصویب قوانین و مقررات، ۲- برچسب مشخصات کالا و ۳- برچسب استاندارد اشاره کرد. (۳ مورد از حقوق مصرف‌کننده)

۲- تولیدکنندگان موظف هستند مشخصات کالای تولیدی خود را روی کالا بنویسند. به این برچسب مشخصات کالا گفته می‌شود.

۳- استاندارد کلمه‌ای انگلیسی به معنای نمونه قابل قبول است. تولیدکننده هر کالایی باید یک سری معیارهایی را در تولید محصول خود رعایت کند که به آن استاندارد می‌گویند. در ایران مؤسسه‌ای به نام مؤسسه‌ی استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران وجود دارد. تولیدکنندگان جهت آزمایش معیارهای استاندارد محصولات خود را به این مؤسسه می‌فرستند تا در صورت تأیید، علامت استاندارد را بر روی کالاهای خود درج کنند.

ب) مسئولیت‌های مصرف‌کننده

مصرف‌کننده همانطور که حقوقی دارد، مسئولیت‌هایی هم دارد. مسئولیت مصرف‌کننده، مصرف درست است. گفتیم که مصرف یعنی استفاده از کالا و خدمات به منظور رفع نیازها. این چیز بدی نیست؛ اما باید از مصرف‌گرایی پرهیز کرد. مصرف‌گرایی یعنی خرید کالاهایی که مورد نیاز ما نیست. برای مثال عوض کردن هرساله وسایل خانه.

از نظر دین اسلام، تولید و مصرف کالا برای رفع نیاز انسان است تا او بتواند به کارهای مهمتر

بپردازد. به همین دلیل اسراف و ریخت و پاش گناهی نابخشودنی است.

«إِنَّ الْمُبْدِرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ»

«همانا ریخت و پاش‌کنندگان دوستان شیاطین هستند.»

سوره اسراء آیه ۲۷

۳. زیاده‌روی در مصرف

امام سجاد علیه‌السلام در صحیفه سجادیه در یکی از دعاهاى خود مى‌فرماید:

«خداوندا، راههای صحیح مصرف و اندازه نگه داشتن در معیشت را به من تعلیم فرما و به لطف خود مرا از تبدیر^۴ دور کن»

در جوامع امروز مصرف‌گرایی به شدت به محیط زیست آسیب زده‌است.

خدمات: مشاغلی که در آنها کالایی تولید نمیشود ولی خدمتی ارائه میشود مثل آتش‌نشانی، معلمی، پزشکی و ...

صنعت: تغییر دادن مواد اولیه در کارخانه یا کارگاه به منظور تولید کالا.

سرگذشت پول

مبادله‌ی کالا با کالا ← مبادله با کالاهای واسطه‌ای ← مبادله با پول فلزی (سکه) ← مبادله با پول کاغذی

(اسکناس) ← مبادله با کارتهای اعتباری

---

^۴ریخت و پاش. مترادف اسراف